

ČAROBNE TOČKE PIRANA – 13. december 2016 POLNA LUNA

Čarobnost se prepleta z lučjo – čarobni december prinaša novo luč in kmalu daljše dneve, vse od Severa do Sredozemlja in še dlje!

December je mesec, ko radi prižgemo luči. Včasih morda niti ne pomislimo, zakaj jih prižgemo. Pa vendar v izročilu naših prednikov najdemo veliko prilog, zakaj je december mesec čarobnih luči in dogajanja. Takšen je tudi 13. december, ko goduje Lucija, dan, ki je v julijanskem koledarju označeval prelomnico – najkrajši dan se je prevesil v novo obdobje in se začel daljšati.

Zato je bil ravno ta večer tisti, ko smo njegovo že pregovorno čarobnost oplemenitili z izbranimi čarobnimi točkami. S točkami, ki so ne le poudarile, ampak tudi povezale čarobnost v edinstven preplet luči, zvokov in dišav na skrajni točki Pirana – na Punt. In nadaljevale čarobno zgodbo, ki smo jo na Punt s projektom Čarobne točke Pirana začeli odkrivati ob poletnem solsticiju.

Dogodek Čarobne točke Pirana si je prizadeval prikazati sicer vsem znan prostor – prostor ob piranski Punt – v drugačni perspektivi, ga poudariti na drugačen način. Sprehodili smo se skozi dvanajst čarobnih točk, dvanajst različnih vsebin vezanih na geografski prostor in na časovno umestitev.

Začeli smo ob 17.00 in poskušali ujeti trenutek, ko na 13. december dan preda roko čarobnim barvam zimskega neba. Po kratkem uvodu in povabilu arheologa Reneja Masaryka, da nam na kratko oriše podzemni zaklad Punte, smo ob obilju barv na večernem nebu pozdravili **z zvokom starodavnega piranskega zvona** v cerkvi Marije Zdravja, ki smo mu za včerajšnjo priložnost dodali še dva manjša zvonova. Starodavni zvon žal ne zveni več, vendar lahko nanj pritrkujemo in iz njega izvabimo drugačno dimenzijo zvoka. Pritrkovanja se je lotila pritrkovaška skupina Sostro, ki je iz zvonov izvabljala uveljavljene pritrkovaške melodije.

Zvoki premikanja belega zlata ob pridobivanju soli v piranskih solinah so bili s strani DJ Daniela Di Blasi in Romane Kačič pred enim letom vkomponirani v desetminutno elektronsko ambientalno glasbo "Zvočna krajina solin". Ob zokih te glasbe se je Srečko Blaš s kontaktnim plesom odzval na oblike in vsebine kamnitega nasipa Punte, ki je ujeta v morje solnih kristalov. Ples se je začel pri kamnu, ki ponazarja povodnega moža. Srečkovo telo je od kamna do kamna nasipa, ki objema svetilnik ob čudovitih gibih prenašalo svetlobo. Svetloba se je dotaknila tudi kamnov nam še nepoznatega Pirana, ki so bili pred nekaj dnevi odkritih med arheološkimi izkopi. Barvaste lučke iz steklenih svečnikov, ki so jih naredili otroci ob Pisanih petkih v Epi centru, so izkopanim dodale še posebno čarobnost. Ples se je zaključil s prižigom lučk na venčku iz lovorja, ciprese in oljke, ki ga je za vrata cerkve Marije Zdravja, oblikoval plesalec sam. Vednozelen venček, simbol večnosti, neskončnosti in blaginje.

Svetloba kristalov, kamnov in v krog speteha svetledega se venčka je podala roko naslednji točki: **Sireni**. Z branjem 12. speva Homerjeve Odiseje piranske gimnazijke Laure Gržinič pod mentorstvom Liljane Gustinčič smo iskali pomen siren – ali so le čudovita bitja, ki nas poskušajo na naši poti zavesti in nam spremeniti namen naše poti, kot jo je doživljal Odisej, ali so le bitja, ki nam na poti pomagajo, da najdemo pravo pot? Ali pa so Sirene le morske deklice, ki nas vabijo v globine in širjave morja?

Vendar širjav in globin morja ne poznajo le Sirene, njihovi najboljši poznavalci so **delfini**. V Piranski zaliv nas prihajajo obiskovat velike pliskavke. Delfini se pogovarjajo s posebnimi zvoki, ki smo jih poslušali ob zvokih klesanja kamnitega delfina od Mihe Pečarja. Kipar Miha je pred nami oblikoval en drobcen del izredno trdega kamna, ki je po vsej verjetnosti iz kamnoloma Kanfanar. Povabljeni smo bili, da si v obrabnem skalnatem nasipu poiščemo še druge "čuvaje punte", ki skalam in kamnom že nekaj let vdihujejo dušo. Med njimi, poleg najbolj vidne morske deklice lahko poiščemo še sonce, ribo, školjko, polža, povodnega moža, solni kristal in druge.

Na najbolj izpostavljeni točki pred morskimi širjavami varuje kopno svetilnik. Piranski svetilnik že vse od leta 1872 varuje mesto Piran in je sestavni del mestnega obzidja oziroma utrdbe, ki so jo za varovanje mesta postavili na začetku 17. stoletja, na njej pa tudi stanovanje za svetilničarja. Svetilniku v čast je na klarinet improviziral Pirančan Neven Stipanov.

Vendar svetilniki niso nikoli osamljeni, skupaj z drugimi se z edinstvenimi intervali svetlobe povezujejo med seboj in mornarjem od daleč nakazujejo kopno. Prav zato so bili med seboj z video projekcijo povezani **Štiri svetilniki** - štiri točke v soseščini svetilnika na rtu Madona v Piranu: najstarejši svetilnik v Jadranskem morju, svetilnik Lanterna na Rtu v Savudriji, Svetilnik zmage (Faro della Vittoria) in svetilnik Lanterna, ki žal ne deluje več, v Trstu. Njihove koordinate določajo svetlobne točke iz katerih žari utripajoča svetloba upanja. Vsak svetilnik s svojo lučjo prispeva k razpoznavnosti in identiteti tako morske kot obalne nočne krajine.

Ne povezuje nas le svetloba in morski valovi, povezujejo nas tudi radijski valovi, ki so bili za pomorščake večkrat edini stik s kopnim. Marsell Marinček je za točko »Lunatic med radio valovi« poiskal star posnetek pogovora z Juretom Šterkom, ki smo ga včeraj poslušali. Štiri minute pogovora pogumnega slovenskega pomorščaka. 147 dan njegove plovbe, ko je bil v bližini ekvatorja sredi Atlantskega oceana. V spomin na Jereta, ki se je leta 2009 izgubil v Indijskem oceanu, smo poslušali posnetek v Morsejevi abecedi med Piranom in Maldivi.

Svetilnik in morje sta nepogrešljivo povezana med seboj in kot edinstveno stičišče ponujata navdih mnogim. Tudi Vanji Peganu, avtorju Svetilnika, ki ga zato opisuje doživeto in na poseben način. Njegove misli smo z obiskovalci Čarobnih točk Pirana delili v točki Besede za Punto in morje. Projecirani in prebrani so bili odlomki na morsko tematiko, ki jih je avtor izbral iz nekaterih njegovih romanov. Ob polni luni, ki je vladovala na vzhodnem nebu, so njegovi haikuji na tematiko morja imeli še posebno poetično moč.

Na 13. december, ko goduje Sv. Lucija, naj bi se začel dan daljšati, kar pa je bil obet novega življenja in rodovitnosti. Kot njegov simbol velja **mlada pšenica**, ki so jo ljudje z upanjem na rodovitno prihodnje leto sejali v različne posodice. Včeraj smo žito sejali v glinene posode, ki so bile ob šopkih ognjiča nameščene na oba stranska oltarja znotraj cerkvice. Želja po novih priložnostih tako za nas kot tudi za Punto in cerkvico Marije zdravja.

Z žitom pa v svojih mislih vedno povezujemo kruh in z njim **peke**, ki iz moke naredijo kruh. Posebnost piranske Punte je nedvomno svetilnik in tudi cerkva Marije Zdravja, ki se je sprva imenovala cerkev sv. Klementa. Ta je zavetnik morja, kamnosekov, mornarjev, brani pred viharji in neurji, vendar je tudi zavetnik pekov.

Moč mladega žita in opojnost kruha smo povezali z močjo svetlobe in pesmi, ki jo po izročilu prinaša **Sveta Lucija**. Neven Stipanov nam je v italijanščini zapel pesem sv. Lucije. Spremljala ga je uprizoritev prinašanja luči v sprevedu Lucije (Adriana Topolovec) in piranskih otrok.

Decembrski čas poleg čarobnih luči, zvokov in melodij, posebej zaznamujejo **Zimske dišave in okusi**. Z dišavami Skandinavije smo povezali dišave Sredozemlja, ko smo vonju limone dodali vonje istrske sivke, rožmarina in mirte ter sklenili čarobnost Pirana v krog Čarobnih točk ter temini dneva dodali novo svetlobo in drugačno dimenzijo.

Pripravila Romana Kačič in Marijana Sikošek, UP FTŠ Turistica s študenti 1. letnika programa Kulturni turizem.

Avtorica projekta Čarobne točke Pirana, Romane Kačič, ABAKKUM Zavod za krajino, kulturo in umetnost Piran.